

Liefdadigheidsstraat 41-45, Julianakapel en vml. klooster van de apostolinen van het Heilige Sacrament (foto 1993-1995).

SINT-JOOST-TEN-NODE

Julianakapel en voormalig klooster van de apostolinen van het Heilige Sacrament

Liefdadigheidsstraat 41-45

Brussels Hoofdstedelijk Gewest
**INVENTARIS VAN HET
BOUWKUNDIG ERFGOED**

Neogotische kapel en klooster in laat-neoclassicistische stijl, op een U-vormig grondplan aangelegd op een terrein dat toebehoorde aan de hertogin E.U. d'Arenberg rond een ommuurde tuin (grenzend aan de Hamerstraat).

Klooster gebouwd in 1884 n.o.v. arch. J.P. MARTIN i.o.v. bovenvermelde hertogin, kapel n.o.v. arch. Joris HELLEPUTTE van 1886 i.o.v. de kloostergemeenschap der apostolinen van het H. Sacrament. Gewijd aan de H. Juliana en het sacrament van de eucharistie.

Kapel: ingeplant ten noordwesten van het kloostergebouw. Op L-vormig grondplan, aan drie zijden ingesloten door aangrenzende percelen, bereikbaar via een ingangspoort die een servituut is behorend tot het belendend pand (zie Liefdadigheidsstraat Nr. 39). Kapel daterend uit de bloeiperiode van de neogotiek en qua stijl aansluitend bij het archeologisch-religieuze exclusivisme o.i.v. J.B. BETHUNE; kenmerkend is de eigentijdse interpretatie van de gotische architectuur, de aandacht voor een rationele constructie, materiaalexpressie en een oorspronkelijk ruimteconcept, bezielend door een diepgaande spiritualiteit. De plattegrond vertoont een

J. P. MARTIN - 1884
J. HELLEPUTTE - 1886
NEOGOTIEK
NEOCLASSICISME
KLOOSTER/ABDIJ
KAPEL

◆ Beschermd erfgoed

PAGINA 2/5 eenbeukige georiënteerde kapel met vier traveeën en een driezijdige koorluiting. Overwelfde gaanderij aan de zuidelijke zijgevel van de kapel die HELLEPUTTE liet doorlopen aan de achterzijde van het kloostergebouw zodat beide gebouwen met elkaar werden verbonden. In zuidwestelijke hoek, rond traptorentje. Rechts van het koor, oratorium, sacristie en bergruimten. Baksteenbouw met gebruik van blauwe hardsteen voor o.m. kordons, kraagstenen, dekstenen; geaccentueerde bedaking. Grotendeels ingebouwde wetselijke puntgevel opengewerkt met drielobben en roosvenster in top.

Ingang in Liefdadigheidsstraat Nr. 41 via houten steekboogpoort met sluitsteen en getralied bovenlicht met opschrift: "VENICE - ADOREMUS", uitgevend op een neoclassicistische gang met een fraaie neogotische houten deur die uitgeeft op een tweede gang in dezelfde stijl met een open houten zadeldakconstructie met ingewerkte glaspanelen aan de noordzijde. Van hieruit toegang tot kapel via neogotische eiken vleugel deur versierd met briefpanelen. Rechts van deze ingang ronde traptoren met zeszijdige topgeleding bekroond met ingesnoerde naaldspits (leien) en spitse galmgaten.

Zuidgevel: aan binnentuin, in sober metselwerk; kapel met dubbele, overhoekse baksteenfries en tandlijst onder de doorlopende kroonlijst en zadeldak (leien) met dakkapel en vorstkam. Spitsboogvensters met drieledige tracering onder rozet geritmeerd door versneden steunberen en luchtbogen; overwelfde gaanderij van twee bouwlagen onder lessenaarsdak (roofing) met overhoekse baksteenfries onder daklijst en galerij met smalle rechthoekige vensters op de verdiepingen. Begane grond met tudorboogarcade op arduinen kraagstenen en kruisoverwelfing met tudorbogen op vierkant pijlers. Fraaie vloerbedekking met gekleurde tegels in decoratief verband.

Oostgevel: koor met resp. blinde linkertravee en middentravee en rechtertravee. geopend met dito spitsboogvensters als in de zuidgevel van de kapel.

Interieur kapel: uitzonderlijk intact en rijk neogotisch interieur met polychrome beschildering: imitatie van baksteen- en natuursteenparement, sjabloonpartijen en monumentale taferelen op pleisterwerk, metselwerk en doek. Overkluizing door kruisribgewelven met spitse gordel- en muurbogen en gewelfsleutels met Christus in het koor en de symbolen van de vier evangelisten in het schip; hardstenen ribben opgevangen door slanke colonnetten in gepolijste, geverniste en vergulde blauwe hardsteen met knopkapiteel en hoge polygonale sokkel; dubbel doksaal in wetsen onder kruisriboverwelfing met spitse scheibogen opgevangen door dito colonnetten als in schip; in eerste geleding tribune met vlakke zoldering en afgesloten door spitsboogarcade op kleine colonnetten met knopkapiteel en balustrade versierd met vierpassen met

PAGINA 3/5 opschriften; in bovenste geleding begrensd door opengewerkte balustrade; bevoering van geglazuurde, polychrome tegeltjes in decoratief verband.

Oratorium en sacristie: rechts van het koor, erop aansluitend en ervan gescheiden door houten hekken, op rechthoekige grondplan, baksteenbouw met verwerking van hardsteen. De westgevel omvat twee bouwlagen en vijf traveeën onder zadeldak (leien) waarin drie enorme dakvensters met puntgevel en een dakkapel.

Vooruitspringende dakvensters met puntgevel en een dakkapel.

Vooruitspringende ingangstravee met veelhoekige toren van drie bouwlagen onder ingesnoerde naaldspits (leien) met uurwerk onder afdak (leien). Drie traveeën met spitsbogige drielichten en lancetramen in de top geritmeerd door versneden, afgeschuinde steunberen, torentravee met resp. kloosterkozijnen en rechthoekige ramen en rechtertravee met kruiskozijnen in hardstenen omlijsting.

Interieur oratorium: kleine eenbeukige ruimte op een houten spits tongewelf met dito ribben op hardstenen consoles rustend op sobere, ongepolijste hardstenen zuilen met polygonale sokkel. Begane grond met houten lambriserings. Op verdieping aan drie zijden, houten gaanderij op dito consoles met aan weerszijden gedrukte spitsboogarcade. Beschildering van de bepleisterde wanden met natuursteenimitaties en polychrome sierboorden o.m. aan de vensters en arcadebogen. Via gang naar sacristie en via torentrap naar de verdieping.

Meubilair: Fraaie eenheidsvolle, neogotische stoffering waarvan de uitvoering vermoedelijk eveneens gebeurde o.l.v. HELLEPUTTE.

Muurschilderingen van het schip in vijf geledingen:

imitatieschilderingen van groen met rood gekleurde gordijnen met decoratief patroon, kruisweg (op doek), leven van de H. Juliana (op doek), voorstellingen van symbolische aard o.m. de passiewerktuigen en eucharistische symbolen, engelen met banderol in de topgeleding; in koor met resp. vier geledingen:

imitatieschildering van een roodgouden gordijn, voorafbeeldingen van de eucharistieviering, symbolen en engelen, zie schip.

Hoofdaltaar met tafel in rood, groen en zwart marmer van Mazy, waarop een centraal geelkoperen tabernakel (1889) door J.

WILLEMOTTE en zoon (Luik) naar tekeningen van J. HELLEPUTTE, opgevat als een reliekschrijn met zadeldak en versierd met een paaslam en een pelikaan in reliëf omgeven door de symbolen van de vier evangelisten, erboven een ciborium met kruisbeeld bekroond met losstaande calvariegroep, aan beide zijden geflankeerd door een geelkoperen retabel (1924) door A.H. HAAN (Antwerpen), met reliëfs i.v.m. de symboliek van de eucharistie. Gebruik van filigraan, email, edelstenen en bergkristal. Fraai houten altaar van het oratorium met mirakuleuze kindje Jezus uit Praag. Klein altaar in

PAGINA 4/5 oratorium met relieken van Fanny Kestre en kardinaal Deschamps, stichters van de kloostergemeenschap der apostolinen. Vergulde, plaasteren heiligen- en engelenbeelden op consoles. Gebrandschilderde glas-in-loodramen verkregen door schenkingen met o.m. de voorstelling van H. Juliana, H. Martha, H. Felix van Valois, H. Franciscus van Assisi. Eiken communiebanken met gebeeldhouwde panelen. Houten biechtstoel. Gesmeed ijzeren koorhekken.

Kloostergebouw met vier bouwlagen waarvan de bovenste deels inspringende verdieping werd bijgebouwd in 1959 en dertien traveeën. Eenvoudige, horizontaal gelede, bepleisterde en beschilderde lijstgevel met hardstenen plint, puilijst over zes linkertraveeën, en over de twee volgende verdiepingen doorlopende lekdrempels. Op begane grond lekdrempels in blauwe hardsteen. Uiterst links, rechthoekige ingangspoort, uiterst rechts, rechthoekige vleugel deur met bovenlicht; rechthoekige vensters, getralied op begane grond. Dito keldermonden. Fries met steigergaten en kordon onder overstekende dakrand van bovenste verdieping.

Interieur: recente verbouwingen op begane grond en derde en vierde verdieping. Op eerste en tweede verdieping salons met bewaard stucdecor. In de tuin bevindt zich o.a. een klein bijgebouw met beglaasde wanden en een gotisch raam met houten roedenstructuur uit 1907. Heden eigendom van Caritas Internationaal Hulpbetoon VZW.
Beschermd 30.03.1989.

Archieven

GASJ/DS/OW 2950, 2986 (1884), 7447 (1907).
Verzameling postkaarten Dexia Bank.
Verz. Katholieke Universiteit Leuven.

Publicaties

PAESMANS, S., « *De Julianakapel te Sint-Joost-ten-Node* », *M & L*, 5, 1982, pp. 24-34.

Afkortingen | Onderzoek en redactie : 1993-1995.

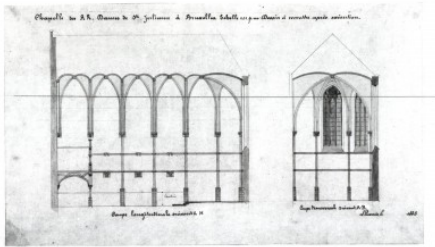
Liefdadigheidsstraat 41-45, Julianakapel en vml. klooster van de apostolinen van het Heilige Sacrament, Oratorium (foto 1993-1995).

Julianakapel, afgestempeld op 1927 (Verzameling van Dexia Bank).

Julianakapel en vml. klooster van de apostolinen van het Heilige Sacrament, afgestempeld op 1911 (Verzameling van Dexia Bank).

Liefdadigheidstraat 41-45, Sint-Julianakapel. Dwars- en langdoorsnede (verz. Katholieke Universiteit Leuven).

